

THE DEVELOPMENT OF MEDIA LITERACY ABILITY USING PHENOMENON -BASED LEARNING APPROACH WITH SOCIAL MEDIA FOR GRADE 9 STUDENTS

Chananya HIRIKOKUL^{1*} and Sitthipon ART-IN¹

1 Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand; Chananya_kul@kkumail.com (Corresponding Author)

ARTICLE HISTORY

Received: 1 September 2025

Revised: 22 September 2025

Published: 7 October 2025

ABSTRACT

The objective of the research was to The Development of Media Literacy Ability Using Phenomenon-Based Learning Approach with social media for Grade 9 Students so that the students made a mean score of 70% or higher and at least 70% of them pass the prescribed criterion. The target group consisted of 24 Grade 9 Students, during the second semester of academic year 2024, Mantri Suksa School. Selected by Purposive Sampling. The study was based on Action Research and consisted of 3 action spirals. The research instruments consisted of 1) lesson plans using Phenomenon-Based Learning Approach with Social Media, 2) post-learning outcome record form, 3) teacher and student behavior observation form, 4) student interview form, 5) end-of-spiral Media Literacy Ability test, and 6) Media Literacy Ability test. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, and percentage, while qualitative data were analyzed using content analysis. The results found that the students had average media literacy score for 25.58, equivalent or 79.93% of the total score, and there were 20 students, or 83.33% passing the criteria. These results exceeded the predetermined benchmark.

Keywords: Media Literacy Ability, Phenomenon-Based Learning, Social Media

CITATION INFORMATION: Hirikokul, C., & Art-in, S. (2025). The Development of Media Literacy Ability Using Phenomenon-Based Learning Approach with Social Media for Grade 9 Students. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 16

การพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

ชัญญา หิริโกกุล^{1*} และ สิทธิพล อาจอินทร์¹

1 สาขาวิชาพัฒนาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น;

Chananya_kul@kkumail.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมนตรีศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ 2) แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียน 4) แบบสัมภาษณ์นักเรียน 5) แบบทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อท้ายวงจร และ 6) แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อเฉลี่ยเท่ากับ 25.58 คิดเป็นร้อยละ 79.93 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การรู้เท่าทันสื่อ, การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน, สื่อสังคมออนไลน์

ข้อมูลการอ้างอิง: ชัญญา หิริโกกุล และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2568). การพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 3(10), 16

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่ยุคสารสนเทศอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดีย มีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมของคน สื่อใหม่เข้าถึงผู้รับสารได้รวดเร็วผ่านอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะ Generation Alpha คือกลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ.2553-2568 ซึ่งเป็นรุ่นแรกของศตวรรษที่ 21 และจะเป็นกำลังสำคัญของสังคมในอนาคต จึงควรเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาให้เหมาะสม (ชนันภรณ์ อารีกุล, 2562)

ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อเป็นประเด็นสำคัญตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ที่มุ่งส่งเสริมการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่อ และใช้สื่อออนไลน์เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัล การคัดกรองความรู้ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ (2561) ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล ทักษะคิดสร้างสรรค์ ข้ามวัฒนธรรม และบูรณาการข้ามศาสตร์ พร้อมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศ

จากการสำรวจสภาพปัญหา โดยอ้างอิงจากหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมนตรีศึกษา พุทธศักราช 2567 ซึ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทางโรงเรียนมนตรีศึกษา มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการศึกษาด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนผลการทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ประจำปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนโรงเรียนมนตรีศึกษา พบว่า ยังมีนักเรียนบางส่วนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ 65.07 เปอร์เซนต์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนกำลังเผชิญปัญหาในการพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ปรากฏการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้น และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะได้ใช้ข้อมูลและทักษะต่างๆ แบบข้ามสาระวิชาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความเกี่ยวข้องและเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ๆ จนสามารถนำความรู้และทักษะไปฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ตามที่ Islakhiah et al. (2018) ได้ระบุไว้ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) สังเกตปรากฏการณ์ 2) เขียนคำอธิบายเบื้องต้น 3) ตรวจสอบ 4) รวบรวมคำอธิบายสุดท้าย และ 5) ให้เหตุผล

นอกจากนี้ หนึ่งในวิธีการการสอนที่มักใช้เพื่อนำมาช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้ตรงกับผลลัพธ์ ที่ต้องการได้ คือ การใช้ "สื่อสังคมออนไลน์" ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้คุณค่าไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้เป็นพื้นที่สาธารณะที่สมาชิกทุกกลุ่มสังคมย่อยจากทั่วโลกเป็นผู้สื่อสารหรือเขียนเล่าเนื้อหาเรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพ และวิดีโอ ที่สมาชิกเขียนและทำขึ้นเอง หรือพบเจอจากสื่ออื่นๆ แล้วนำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายของตนผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต (ณัฐกาญจน์ สุภรัตน์เมธี และนุชประภา โมกข์ศาสตร์, 2563) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ และมีความสนใจที่จะนำการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจะเป็นการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโลกในยุคดิจิทัลและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตลอดจนบริบทของผู้เรียน เพื่อจะช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ปรากฏการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้น และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะได้ใช้ข้อมูลและทักษะต่างๆ แบบข้ามสาระวิชาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความเกี่ยวข้องและเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ๆ จนสามารถนำความรู้และทักษะไปฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้นๆ ได้ โดยการจัดการเรียนรู้โดยปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ตามที่ Islakhiyah et al. (2018) ได้ระบุไว้ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 เขียนคำอธิบายเบื้องต้น ขั้นที่ 3 ตรวจสอบ ขั้นที่ 4 รวบรวมคำอธิบายสุดท้าย และ ขั้นที่ 5 ให้เหตุผล

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) หมายถึง สื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์กันทางอินเทอร์เน็ตหลากหลายช่องทาง โดยผู้ที่อยู่ในสังคมออนไลน์ สามารถสร้างเนื้อหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อมูลข่าวสารต่างๆ ผ่านทางเว็บไซต์ และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใดๆที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยมีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นเครือข่าย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ และขั้นที่ 3 ตรวจสอบ โดยยึดการแบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ของ ณีฐฎกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และ นุชประภา โมกข์ศาสตร์ (2563) ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ ชนิด Social Networking หรือเครือข่ายทางคนในอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) 2) การแบ่งปันภาพ แฟ้มข้อมูล หรือวิดีโอ ได้แก่ ยูทูป (You Tube) 3) การสืบค้นข้อมูล ได้แก่ Google Earth

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ (Phenomenon-Based Learning Approach with Social Media)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ (Phenomenon-Based Learning Approach with Social Media) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้สภาพจริงที่ปรากฏในสังคมโลกและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระดมความคิดเพื่อหาคำตอบของปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายจนสามารถนำความรู้และทักษะไปฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้นๆได้ ซึ่งผู้วิจัยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ (Phenomenon-Based Learning) ของ Islakhiyah et al. (2018) จำนวน 5 ขั้น ได้แก่ 1) สังเกตปรากฏการณ์ 2) เขียนคำอธิบายเบื้องต้น 3) ตรวจสอบ 4) รวบรวมคำอธิบายสุดท้าย และ 5) ให้เหตุผล ร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ตามแนวคิดของ ณีฐฎกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และ นุชประภา โมกข์ศาสตร์ (2563) ได้แก่ Facebook, You Tube และ Google Earth เพื่อกระตุ้นความสนใจผู้เรียน สร้างทักษะการสืบค้น วิเคราะห์ และรู้เท่าทันสื่อ พร้อมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการประเมินผลตามสภาพจริง

ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Ability)

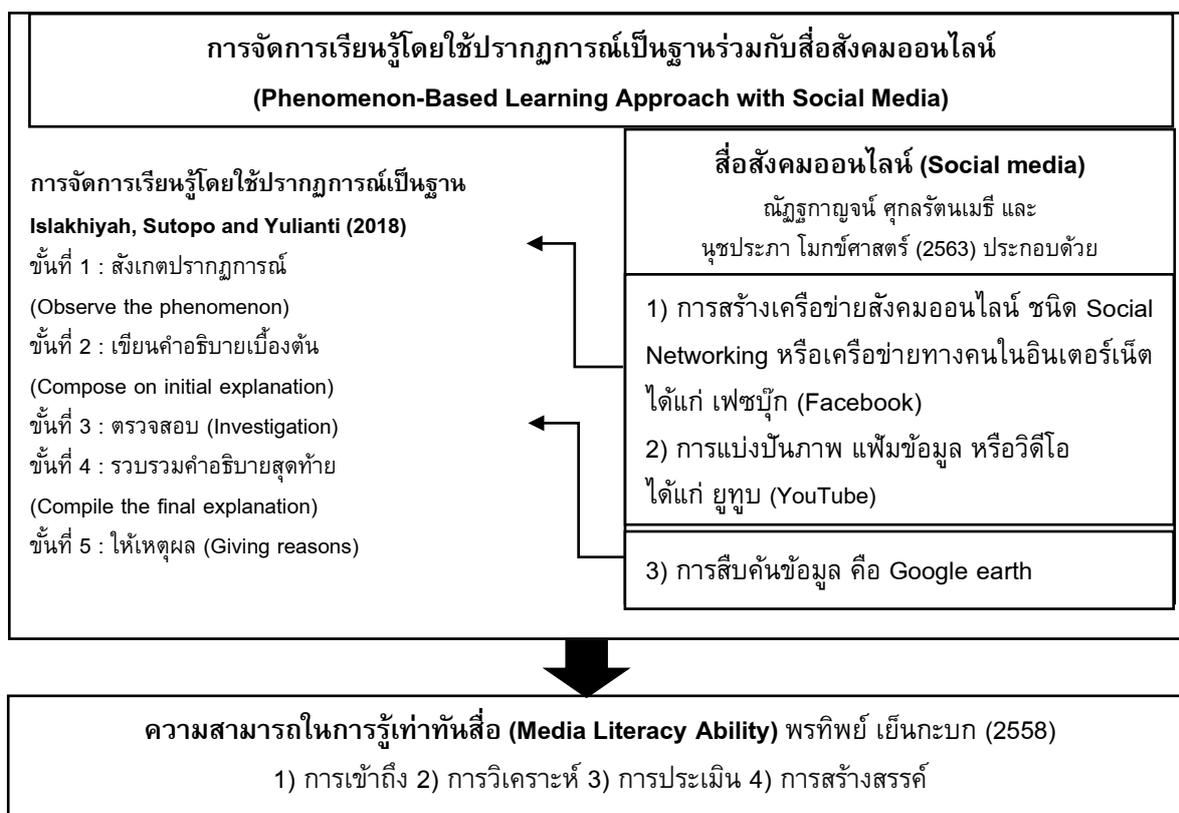
ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Ability) หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์สื่อในรูปแบบต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับจากสื่อต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดของ พรทิพย์ เย็นกะบก (2558) ประกอบด้วย 4 หลักการ ดังนี้ 1) การเข้าถึง (Access) หมายถึง การใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลากหลายประเภท เพื่อรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ในการแสวงหาข้อมูลจากสื่อหลายประเภทโดยไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งและทำความเข้าใจความหมายของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การวิเคราะห์ (Analyze) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา และการนำเสนอแนวคิดต่างๆ ที่สื่อได้นำเสนอรวมทั้งการตีความของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ 3) การประเมิน (Evaluate) หมายถึง ความสามารถในการประเมินความถูกต้อง คุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่ง

มายังผู้รับสาร 4) การสร้างสรรค์ (Create) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างหลากหลายรูปแบบ มีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์โดยความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน โดยความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน วัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 32 ข้อ คะแนนเต็ม 32 คะแนน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research) โดยนำหลักและขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1992) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวงจร PAOR ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ขั้นวางแผน (Plan) คือ การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์หลักสูตรและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สร้างเครื่องมือวิจัย และคัดเลือกผู้ช่วยวิจัย
- 2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) คือ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทดสอบนักเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้
- 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) คือ การสังเกตผลการปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงในแต่ละวงจร และขั้นการสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) คือ การประเมินผลการปฏิบัติและปรับปรุงการเรียนรู้ในวงจรถัดไปจำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมนตรศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ที่กำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 6 แผน เวลา 12 ชั่วโมง โดยผ่านการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2558) ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ (Phenomenon-Based Learning Approach with Social Media) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 กล่าวคือ แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมาก

2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อท้ายวงจร ประกอบด้วยคำถาม ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก วงจรละ 15 ข้อ 3 วงจร รวม 45 ข้อ ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า วงจรที่ 1 มีค่าเท่ากับ 1.00 วงจรที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.00 และวงจรที่ 3 มีค่าเท่ากับ 1.00 สำหรับการประเมินประสิทธิภาพของแบบทดสอบ พบว่า วงจรที่ 1 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.67-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.40 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 วงจรที่ 2 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.57-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.43 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 วงจรที่ 3 มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.63-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.37 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 32 ข้อ 32 คะแนน โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.00 สำหรับการประเมินประสิทธิภาพของแบบทดสอบ พบว่า แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.53-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.47 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ โดยวิเคราะห์คะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบ โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด ดังข้อมูลต่อไปนี้

ผลการทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน ท้ายวงจรที่ 1-3

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดในแต่ละวงจร ผู้วิจัยได้นำผลจากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อท้ายวงจรที่ 1-3 ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก วงจรละ 15 ข้อ 3 วงจร รวม 45 ข้อ มาสรุปผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อท้ายวงจรที่ 1-3

วงจร	จำนวนนักเรียน	คะแนน					ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	
		เต็ม	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	S.D.		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	24	15	14	6	10.16	2.14	67.73	11	45.83
2	24	15	15	8	11.91	1.97	79.40	17	70.83
3	24	15	15	7	12.00	1.79	80.00	21	87.50

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อท้ายวงจรปฏิบัติการที่ 1, 2 และ 3 ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ในวงจรที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 10.16 คิดเป็นร้อยละ 67.73 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 45.83 ส่วนวงจรที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 11.91 คิดเป็นร้อยละ 79.40 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 70.83 และวงจรที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 12.00 คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50

ผลการทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน

หลังจากผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้ทดสอบกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 32 ข้อ คะแนนเต็ม 32 คะแนน เพื่อวัดประเมินผลการวิจัยว่าการพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับใด เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีคะแนนความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

จำนวนนักเรียน	คะแนน					ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	
	เต็ม	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	S.D.		จำนวน (คน)	ร้อยละ
24	32	32	14	25.58	1.30	79.93	20	83.33

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.58 คิดเป็นร้อยละ 79.93 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อแยกเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อแยกเป็นรายด้าน

สรุปผล	คะแนนแบบทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดของพรทิพย์ เย็นกะบก (2558) คะแนนเต็ม 32 คะแนน						
	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ	สรุปผล
							ผ่าน ไม่ผ่าน
1) ด้านการเข้าถึง (8)	8	4	6.37	79.62	1.37	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.58	
2) ด้านการวิเคราะห์ (8)	8	4	6.25	78.12	1.25	คิดเป็นร้อยละ 79.93	
3) ด้านการประเมิน (8)	8	4	6.41	80.12	1.24	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	
4) ด้านการสร้างสรรค์ (8)	8	3	6.54	81.75	1.38	ทั้งหมด 20 คน	
รวม	32	15	25.58	79.93	1.30	คิดเป็นร้อยละ 83.33	

จากตารางที่ 3 พบว่า องค์ประกอบที่มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการสร้างสรรค มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.54 คิดเป็นร้อยละ 81.75 รองลงมาคือ ด้านการประเมิน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.41 คิดเป็นร้อยละ 80.12 ด้านการเข้าถึง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.37 คิดเป็นร้อยละ 79.62 และองค์ประกอบที่มีคะแนนต่ำที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.25 คิดเป็นร้อยละ 78.12 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ เฉลี่ยเท่ากับ 25.58 คิดเป็นร้อยละ 79.93 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของ จำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายได้รับการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ อย่างต่อเนื่อง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง อีกทั้งคะแนนความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ตามแนวคิดของ พรทิพย์ เย็นกะบก (2558) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ พบว่า ด้านการสร้างสรรค มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.54 คิดเป็นร้อยละ 81.75 รองลงมา คือ ด้านการประเมิน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.41 เป็นร้อยละ 80.12 ด้านการเข้าถึง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.37 คิดเป็นร้อยละ 79.62 คะแนนต่ำสุด คือ ด้านการวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.25 คิดเป็นร้อยละ 78.12 ตามลำดับ

ทั้งนี้ เนื่องมาจาก 1) แผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญและเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์เป็นการจัดการศึกษาปรากฏการณ์ตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ระดมความคิดเพื่อหาคำตอบของปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผนวกเข้ากับการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (You Tube) และ Google Earth มาเป็นประเด็นในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นแบบแผน ซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว และพบเจอในชีวิตประจำวันของนักเรียน ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ Islakhiah et al. (2018) พบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการเรียนรู้ในกลุ่มพหุวิทยาแบบ Topical learning (Topic-based Learning) และ Thematic learning (Theme-based learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษาหัวข้อหรือหัวเรื่องแบบองค์รวมมากกว่าแบ่งแยกเป็นรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง อีกทั้งในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนาการศึกษามากขึ้นโดยได้มีการนำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ ณีฐฎกาญจน์ ศุกลรัตนเมธี และ นุชประภา โมกข์ศาสตร์ (2563) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรใช้ประเด็นจากสื่อสังคมออนไลน์ช่วยกระตุ้นความสนใจ ฝึกแก้ปัญหา และต่อยอดสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการสื่อสารอย่างเฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (You Tube) และ Google earth

2) การจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่ให้นักเรียนสามารถเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย การพัฒนาทักษะดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลข่าวสารมีความรวดเร็วและหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัย ชมพูนุท นุคตาคม (2557) ที่ชี้ให้เห็นว่า media literacy ไม่ได้หมายถึงเพียงการใช้สื่อได้เท่านั้น แต่รวมถึงความสามารถในการวิพากษ์ วิเคราะห์เจตนา และประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของการศึกษาครั้งนี้ที่ผู้เรียนสามารถรู้เท่าทันสื่อโดยมีกระบวนการที่สามารถแยกแยะข่าวจริงและข่าวปลอมได้ดียิ่งขึ้นหลังจากใช้กระบวนการ การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ การสร้างสรรค์เนื้อหาออนไลน์อย่างมีจริยธรรมก็เป็นอีกมิติหนึ่งที่สำคัญ

3) ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่จะช่วยพัฒนานักเรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย นักเรียนจะได้ฝึกการวิพากษ์ วิเคราะห์เจตนา และประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดของ พรทิพย์ เย็นกะบก (2558) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านการเข้าถึง 2) ด้านการวิเคราะห์ 3) ด้านการประเมิน และ 4) ด้านการสร้างสรรค์สื่อ ซึ่งพบว่า ผลคะแนนจากแบบทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนตามแนวคิดของพรทิพย์ เย็นกะบก (2558) องค์ประกอบที่มีคะแนนสูงสุดคือ ด้านการสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.54 คิดเป็นร้อยละ 81.75 แสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถสร้างสรรค์สื่อที่มีคุณค่า เช่น อินโฟกราฟิก บทความสั้น และคลิปวิดีโอ โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการสร้างสรรค์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชลธิป สมานิติ (2562) ที่พบว่าการฝึกนักเรียนสร้างสื่อสารสนเทศด้วยตนเอง ช่วยเสริมทั้งความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบต่อการเผยแพร่ข้อมูลในสังคมออนไลน์ รองลงมา คือ ด้านการประเมิน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.41 คิดเป็นร้อยละ 80.12 นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์ เช่น แหล่งที่มาของข้อมูล ความทันสมัย ความสอดคล้องกับหลักฐานอื่น และความเป็นกลางของการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้านนี้สอดคล้องกับ ธนะวัฒน์ วรรณประภา (2560) ที่ชี้ว่า การประเมินสื่อเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทั้งความรู้พื้นฐานและการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อป้องกันการหลงเชื่อข้อมูลที่ผิดพลาด นอกจากนี้ยังตรงกับผลการศึกษาของ กวาดล วิริยะ (2561) ที่พบว่า การใช้กิจกรรมจำลองสถานการณ์ข่าวในชั้นเรียนช่วยพัฒนาความสามารถในการประเมินข้อมูลของนักเรียนอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ในด้านการเข้าถึง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.37 คิดเป็นร้อยละ 79.62 แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และเนื้อหาจากสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เชษฐชาติรี นวลขำ และ ยศวีร์ สายฟ้า (2563) ที่ชี้ว่า ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลถือเป็นขั้นตอนแรกของการรู้เท่าทันสื่อและเป็นฐานสำคัญของการวิเคราะห์ต่อไป รวมถึงสอดคล้องกับ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) ที่พบว่า การฝึกการใช้สื่อออนไลน์ในบริบทการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการเข้าถึงข้อมูลอย่างเป็นระบบและตรงประเด็นมากขึ้น และองค์ประกอบที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือ ด้านการวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.25 คิดเป็นร้อยละ 78.12 ในด้านนี้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการวิเคราะห์เนื้อหาและเจตนาของผู้ผลิตสื่อ สามารถระบุได้ว่าข่าวหรือเนื้อหานั้นต้องการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูล ความบันเทิง หรือชักจูงความคิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล บุญส่ง (2561) ที่กล่าวว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ไม่ได้หมายถึงการใช้สื่อได้เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความสามารถในการวิพากษ์ วิเคราะห์เจตนา และประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่ได้รับ ซึ่งการฝึกนักเรียนในการแยกแยะข่าวปลอมและข่าวจริง ถือเป็นการพัฒนาทักษะในการใช้สื่อที่มีวิจารณญาณที่สำคัญในยุคดิจิทัลที่มีข้อมูลข่าวสารมากมายที่ไม่สามารถตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะที่ได้รับการวิจัย

- 1) การเลือกปรากฏการณ์จากสื่อสังคมออนไลน์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรเลือกปรากฏการณ์จากสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจุบัน เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และเหมาะสมกับวัยและบริบทของนักเรียน
- 2) การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ในชั้นที่ 4 รวบรวมคำอธิบายสุดท้าย ควรจัดเวลาให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มอย่างเพียงพอ เพื่อสรุปคำตอบร่วมกันการนำเสนอในขั้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เหมาะต่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรศึกษาการประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอื่น เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงนวัตกรรม
- 2) การพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรพัฒนาหรือบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). *การออกแบบการเรียนรู้แนวดิจิทัล Digital learning design*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนันภรณ์ อารีกุล. (2562). การศึกษาทางเลือก: รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเจเนอเรชันแอลฟา. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(3), 270-283.
- ชลาริป สมาหิตโต. (2562). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานผ่านการสร้างสื่อจำลอง ที่มีต่อความสามารถด้านมิติสัมพันธ์สำหรับเด็กประถมวัย. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 41(2), 111-124.
- เชษฐชาติ นวลขำ และ ยศวีร์ สายฟ้า. (2563). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการสะท้อนคิดที่มีต่อพฤติกรรมการรู้ดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 12(2), 71-89.
- ณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และ นุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2563). *การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี: เอ.พี. กราฟิเคิลดีไซน์และการพิมพ์.
- ธนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560). สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 11(1), 7-20.
- บุบผา เมฆสีทองคำ. (2554). การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร. *วารสารนักบริหาร*, 31(1), 117-123.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2558). *ถอดรหัส ลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ: คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ทครีเอชั่น.
- ภูวดล วิริยะ. (2561). *การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Islakhiyah, K., Sutopo, S. & Yuiianti, L. (2018). Scientific Explanation of Light Through Phenomenon-based Learning on Junior High School Student. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 17(218), 173-185.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1992). *The Action Research Planner*. 3rd ed. Geelong: Deakin University Press.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2025 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).